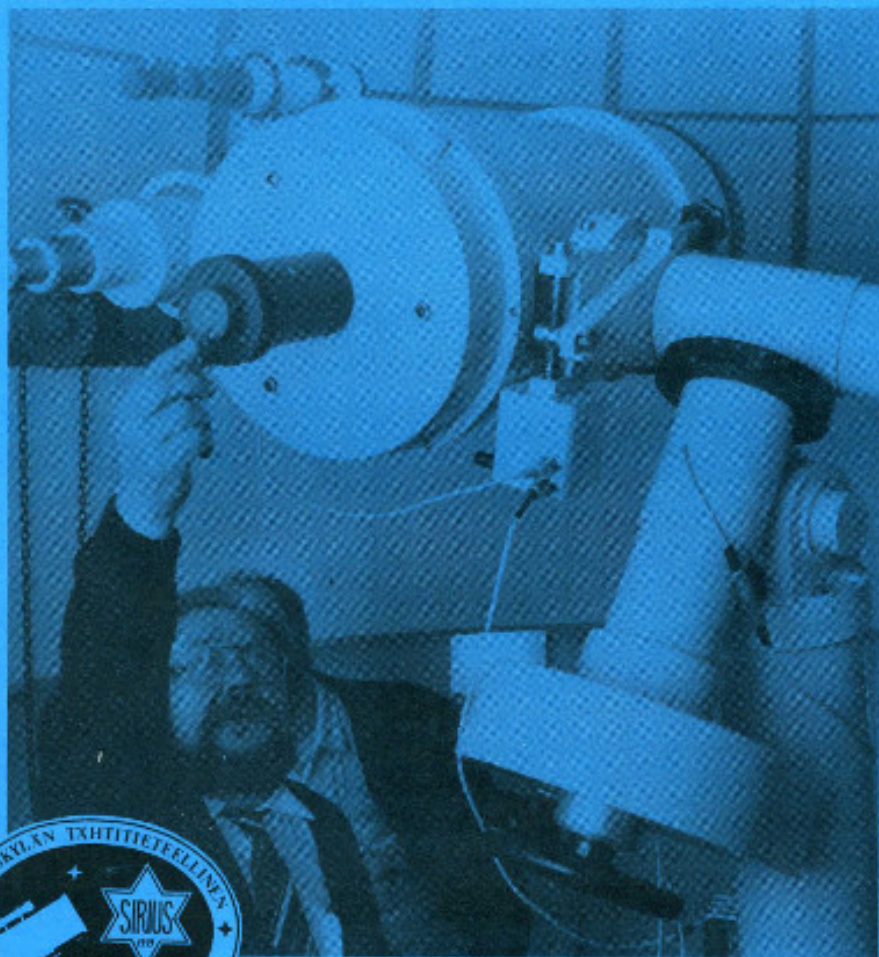

VALKOINEN KÄÄPIÖ

3 / 1989

VALKONEN KÄÄPIÖ

6. vuosikerta 3/1989

JULKAISIJA: Jyväskylän tähtitieteellinen
yhdistys SIRIUS ry.

OSOITE: Valkoinen kääpiö
c/o Jalo Ojanperä
Emännäntie 12 as. 1
40740 Jyväskylä
☎ (941) 254 982

Päätoimittaja: Arto Oksanen
Toimitussihteeri: Markku Nyfelt
Toimitus: Jalo Ojanperä
Alexander Nives

Valkoinen kääpiö on Siriuksen jäsenlehti. Lehti sisältyy yhdistyksen jäsenmaksuun, joka on vuodelle 1989 alle 18-vuotiailla 20 mk ja sitä vanhemmilta 40 mk. Jäseneksi voi liittyä maksamalla jäsenmaksu postisiirtotilille: TA 1440 32-6.

ILMESTYMINEN:
Neljä numeroa vuodessa

PAINOPAIKKA:

Kirjapaino Oy Sisä-Suomi 1989

PAINOS: 250 kpl

ISSN 0781-0466

Sisällysluettelo:

Pääkirjoitus: Cygnuksesta tähtipäiviin Mitä, missä, milloin?	3
Kevätretkellä Heureka! - visiitillä tiedekeskuksessa.	4
Kaikenlaisia harrastuksia Ale kertoo Cygnus-89 tapahtumasta keittiöperspektiivistä.	8
Tähtipäivät Joensuussa Mitä uutta tähtipäiviiltä, palkintoja si- riuslaisille ?	12
Juhani J. Korhonen 70 vuotta Perustajajäsenen haastattelu	14
Auringonpistosaurinkonplikkulhin Jalo kertoo aurinkohavainnoistaan ja niiden tekemisestä.	15
Tuikahduksia Uutisia läheltä ja kaukaa.	18
Tähtitornin siivoustalkoot 11.5.1989 Siivoustalkoissa vähäinen osaanotto.	20
Arktos ulkoapäin katsottuna Annina kävi tutustumassa Oululaiseen tähtiharrastukseen.	22
Kelit Katsaus menneen talven keleihin.	26

Kansi: Joensuun yliopiston 40 cm:n Cassegrain
-teleskooppiä esittelemässä professori Rauno
Hämäläinen.

Kuukausikokoukset:

Syksyn viimeiset kokoukset:
10.11. Markku Nyfelt: **Saturnus**
14.12. Arto Oksanen: **Jupiter**

Kaupunginkirjaston kokoussalissa I-II
klo 19.00.

Cygnuksesta tähtipäiviin

Tässä se viimeinkin on - lehti jota olet varmasti jo odotellut. Syitä viivästytykseen on monia, eikä niistä pienimpänä kesällä järjestetyn Cygnus -89 järjestelyurakasta toipuminen.

Järjestimme kesällä, heinäkuun viimeisenä viikonloppuna, tähtitieteen harrastajien kesätapaamisen - Cygnus nimellä paremmin tunnetun - Uuraisten marjoniemessä. Harrastajia saapui nelisenkymmentä eripuolilta maata, kaukaisimmat vieraat olivat Länsi-Saksasta ja Virosta. Siriuslaisia tai yleensä keskisuomalaisia paikalla oli vain järjestelytoimikunnan (=tämän lehden toimitus) verran, paikallisväriä olisi kaivattu enemmän. Seuraava Cygnus pidetään Ilomantsissa auringonpimennyksen molemmiin puolin.

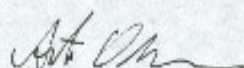
Syksyn toiminta on lähtenyt jo hyvällä vauhdilla käyntiin sekä kuukausikokousten että tähtinäytännöjen osalta. Kuukausikokouksissa on kokeiluluontoisesti teema syyskaudelle: jättiläisplaneetat. Syksyn neljässä kokouksessa käsitellään aurinkokuntamme jättiläisplaneetat kauimmaisesta Neptunuksesta lähimpään Jupiteriin. Pari esitelmää on jo mennyt, mutta jäljellä ovat vielä kaksi mielenkiintoisinta jättiläisplaneettaa.

Tähtinäytännöt ovat totuttuun tapaan talvikuukausina (loka-maaliskuu) selkeinä sunnuntai-iltoina kello 19.00-20.00. Kohteet vaihtelevat sen mukaan mitä kulloinkin on parhaiten näkyvillä, esimerkiksi Jupiter näkyy koko talven hienosti ja kuu ensimmäisen neljännek-

sen tienoilla. Erikoisuutena marras-kuussa on kirkas pyrstötähti Okazaki-Levy-Rudenko, joka näkyy heti alkuiltasta. Muita kohteita ovat kaksoistähdet sekä erilaiset tähtijoukot ja -sumut. Tule katsomaan tähtitaivaan ihmeitä ja tuo tuttavat ja sukulaisetkin. Tähtinäytännöihin on vapaa pääsy niin jäseniltä kuin muiltakin. Apua kaivattaisiin myös tähtinäytännöjen pitoon - ilmoittautua voit vaikka näytännöissä.

Syksyn tähtipäivillä, jotka tällä kertaa pidettiin Joensuussa, puheenjohtajamme Jalo Ojanperä sai tunnustusta hienoista aurinkohavainnoistaan. Toisen kerran jaossa ollut Stella Arktic -palkinto vuoden merkittävimmästä havaintotyöstä annettiin Jalolle. Toivotaan että palkinto osaltaan kannustaa Jaloa jatkamaan aurinkohavaintojen tekemistä ja rohkaisee muitakin siriuslaisia osallistumaan havainnointiin. Muutoin tähtipäivät olivat tavallisen vaatimattomat, mutta hyvin järjestetyt.

Pitkäaikainen puheenjohtajamme ja kunniajäsen Juhani J. Korhonen vietti loppukesästä 70-vuotis merkkipäiviä, joten lämpimät onnentoivotukset omasta, lehden ja koko Siriuksen puolesta. Juhani J. Korhosen panos Siriuksen toimintaan on ollut crittään merkittävä kuusi- ja seitsemänkymmenlukuilla ja hän osallistuu edelleen aktiivisesti toimintaamme.

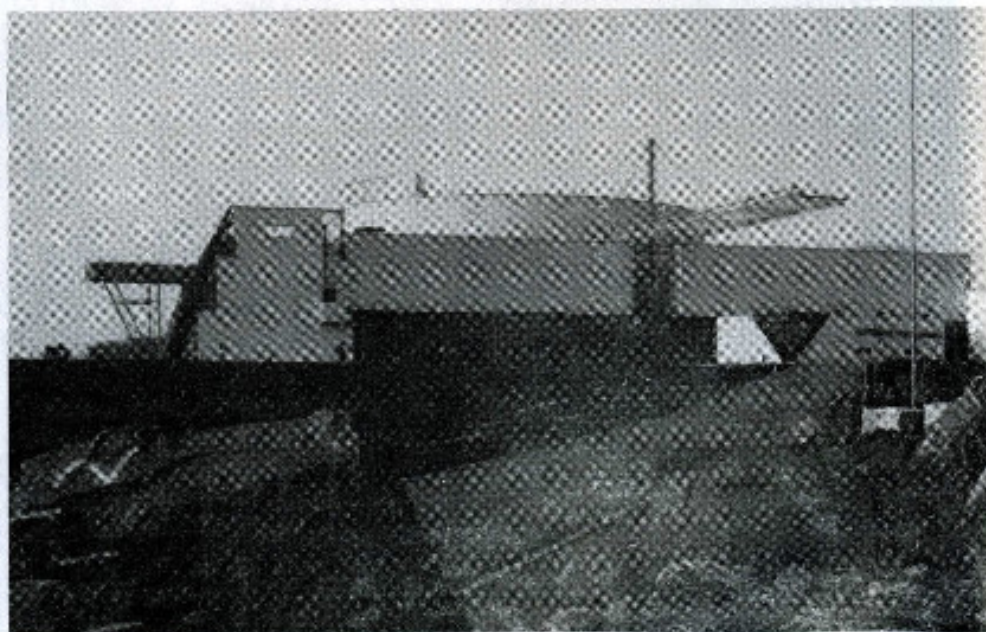

Kevätretkellä

Nyt jo viidentenä perättäisenä keväänä pidetty Siriuksen kevätretki suuntautui Vantaalle tutustumaan tiedekeskus Heurekaan. Matkalle ilmoittautui parikymmentä siriustaista ja muutama ulkopuolinen. Matkaa taitoimme mukavasti tilauslinja-autolla keskustelun rönsyillessä maan ja taivaan välillä.

Saavuttuamme tiedekeskukseen meidän oli määrä tavata oppaamme, jonka johdolla olisimme tutustuneet Heurekaan. Jonkin sekaannuksen vuoksi oppaamme oli lähtenyt väärän ryhmän mukaan muutamaa minuuttia aikaisemmin. Onneksemme eräällä toisella oppaalla oli aikaa nopeaan esittelyyn ennen oman ryhmänsä saapumista.

Tiedekeskuksen näyttelytilat on jaettu kolmeen halliin, joilla jokaisella on oma erillinen teema ja geometrinen rakenne. Sylinterihalli, tiedekeskuksen keskellä, pitää sisällään maailmankaikkeudesta ja elämästä kertovat osastot. Aloitimme kierroksemme todella suuren Foucaultin heilurin äärestä; heilurin liikkeestä voi havaita maapallon pyörimisen, sillä se säilyttää liikesuuntansa tähtien suhteen maan kääntyessä sen alla. Hauskana yksityiskohtana oli myös mahdollisuus kurkistaa maailmankaikkeuteen, sillä heilurin alle sijoitetusta peilistä näki kattoikkunoiden kautta suoraan taivaalle. Hallin poikki kulki sarja kuvia, joilla oli havainnoit-

listettu maailmankaikkeuden mittasuhteita pienimmästä alkeishiukkasesta galaksijoukkoihin. Elämästä kertova näyttely käsitteli lähinnä lääketiedettä: ihmisen syntymää, fysiologiaa ja terveyttä. Omaa kuntoaan saattoi testata erilaisten laitteiden avulla.

Pilarihallissa oli esitely tuotantoa eli tieteen soveltamista käytännössä. Esillä oli mm. energiantuotanto ydinvoimalasimulaattoreineen ja puunjalostus paperikoneineen. Muita mielenkiintoisia tulevaisuutta raottavia kohteita olivat merenpohjatutkimus ja hissisimulaattori, jolla saattoi nousta tulevaisuuden hissillä suurkaupungin yläpuolelle.

Kolmannelta hallista löytyi äänen maailma, suomen kielen ja kansan historia sekä kirjoitustaidon synty. Täällä saattoi itse kokeilla äänien tuottamista tai vaikka nuolenpääkirjoitusta savitau-

luun.

Kaiken edelläkuvatun pysyvän näyttelyn lisäksi tiedekeskuksessa on vaihtuvia näyttelyitä, kuten esimerkiksi marras-joulukuussa pidettävä näyttely ihmisen historiasta.

Lounastimme tiedekeskuksen ravintolassa, josta olimme tilanneet ruokailun etukäteen. Ruoka oli maistuvaa, mutta annokset olivat kovin pieniä, kun niiden varassa oli jaksettava kävellä koko päivä ympäri Heurekaa. Liekö tarkoituksena lisätä kahvin ja voileipien myyntiä - jos oli niin siinä onnistuttiin.

Lounaan jälkeen hajaannuimme ympäri tiedekeskusta tutkimaan kiinnostavimpia osastoja lähemmin. Yksi hausimmista osastoista oli optisia harhoja esittelevä osasto plasmapalloon; plasmapallon näyttäviä sähköpurkauksia pystyi ohjaamaan pallon pintaa koskettamalla. Mielenkiintoisia olivat myös erilaiset tietokoneohjelmat, joilla pystyi esimerkiksi väittelemään Sokrateksen kanssa filosofisista ongelmista. Muita mieleen jääneitä olivat mm. aurikopaneelin varustettu kameli, paraboloidipeilit joiden avulla pystyi keskustelemaan näyttelyhallin poikki ja näköpuhelin.

Näyttelykohteista oli osa rikki (tai kuten tiedekeskuksessa sanotaan niissä oli heuvika), liekö sitten uutuuttaan vai heikkouttaan. Yleisvaikutelma oli jotenkin sekava ja epätasainen, mutta joukossa oli useita todella hienosti toteutettuja osastoja.

Itse odotin eniten Verne-teatterista, jonka kaltevalle puolipallon muotoiselle valkokankaalle heijastettava elokuva tarjoaisi varmasti mielenkiintoisen

PEKKA TYNELL, HEUREKA

elämyksen. Olimme alunperin menossa katsomaan Heurekan itse valmistamaa Kaaos ja kosmos -elokuvaa, mutta puuttuvan filmimateriaalin vuoksi elokuva ei ollut vielä valmis, joten näimme sen tilalla Cronos-nimisen elokuvan. Elokuva kertoi loistavin kuvin ja musiikin avulla ihmisen ja luonnon aikamittojen erilaisuudesta. Elokuva tarjosi henkeäsalpaavia näkymiä kanjoneista, pyramideista ja rakennuksista; ihmisvilinä moninkertaisesti nopeutettuna tarjosi

hauskoja jaksoja. Kokonaisuudessaan elokuva oli erittäin vaikuttava ja sen olisi halunnut katsoa uudelleen ja uudelleen. Elokuvaa on kuvattu kahdeksassa maassa ja sen on nähnyt jo yli kolme miljoonaa ihmistä.

Elokuvan jälkeen saimme pienen erikoisnäytännön planetaariolaitteistosta, joka on yksi maailman nykyaikaisimmista. Tähdet näyttivät pistemäisimmiltä ja kirkkaammilta kuin yleensä planetaarioissa, joskin tähtien paljous kau-

punkien valosaasteeseen totuneelle tuotti vaikeuksia tunnistaa tähdistöjä. Varsinaiset planetaarioesitykset ovat alkaneet vasta kuluvana syksynä.

Vielä tehtyäimme muutamia ostoksia tiedekeskuksen kaupasta olimme valmiit kotimatalle, jonka aikana keskusteltiin seuraavasta kevätretkestä. Eniten sai kannatusta idea, että kevätretken sijasta teemme kesäretken seuraamaan täydellistä auringonpimennystä Ilomantsin seudulle.

(AO)

Vasemalla: Tutustuminen tiedekeskuksen aloitettiin sylinterihallista, jossa sijaitseva Foucaultin heiluri ihmerytti retkeläisiä.

Oikealla: Tiedekeskuksen Verne-teatterin esityslaitteistoa. Keskellä maailman ensimmäinen optisia kuituja käyttävä tähtitaivasprojektor.

Tiedekeskus Heureka:

- sijaitsee Vantaalla Tikkurilan keskustassa, osoite Tiedepuisto 1
- lisätietoja puh 90-837 4142

- Avoimna : 15.10.- 31.12. maanantaisin suljettu, tiistaista perjantaihin klo 10-20, lauantaina ja sunnuntaina 10-18. Pääsymaksut: Perusnäyttely 35 mk aikuisilta/20 mk lapsilta, Verne-teatteri 25 mk / 15 mk, yhteislippu 50 mk / 30 mk

Kaikenlaisia harrastuksia

Cygnus-kesätapahtuma on tähtiharrastajien oivallinen syy karata kotoaan myös varsinaisen talvisen havainnointikauden ulkopuolella. Kolmannen kerran tällainen mahdollisuus tarjoutui aktiivivälille 27.-30.7.1989, jolloin Sirius järjesti yhdessä Ursan kanssa Cygnus-89 tapahtuman Uraisten Marjoniemessä. Ensikertalaisena jouduin hieman epätavallisella tavalla mukaan touhuun: olin järjestävän osapuolen edustajana! (Muut siruslaiset puuhamiehet paikalla olivat Jalo Ojanperä, Arto Oksanen ja Markku Nyfelt.) Koska kokemukset mielestäni kasvattavat ihmistä ja koska toisten, varsinkin kovista, kokemuksista on turvallista ja "hauskaa" lukea kerron kokemuksiani ensimmäisestä Cygnuksesta.

Päivän aloitus

Herätys tyypillisenä Cygnus-aamuna tapahtui n. klo 7.30-aikoihin - viimeistään. Henkilökohtaisten aamutoimien jälkeen oli kiirehdyttävä aamupalan järjestämiseen. Kahvin- ja teeveden keittämisen lisäksi järjestäjät (=siriuslaiset) kattoivat pöydän ja huolehtivat siitä, että kaikilla osallistujilla oli sapuskaa nokan alla heti, kun suvaisivat olla hereillä. Aamupalan ohjelman mukainen alkamisaika oli klo 8.30. Leivät, maidot, leikkeloet, jogurtit ja muut pöperöt lätkittiin sievään järjestykseen tarjoilupöydälle.

Aamupalan valvonta sisälsi ruokaili-

joiden kirjaamisen erilliseen listaan, jonka perusteella laskutus tapahtui poislähtiessä. Luulenpa, että kirjaajana toimittuani olen ainoa henkilö, joka Cygnus-89:n päätyttyä tunsin nimeltä kaikki paikalla olevat herrat ja daamit! Aamupalan kuluessa täydennettiin sapuskatarvikkeita niin, että kenenkään ei tarvinnut nuoleskella näppejään. Diettiläisiä ei nimittäin joukossa juurikaan ollut.

Me järjestäjät pääsimme nauttimaan aamupalasta joskus klo 9.30 tienoilla, jolloin muu väki oli jaostotapahtumisissa.

Aamupalaa seurasi Siriuslaisilla aamupalaveri, jossa pikaisesti selvitettiin aamupäivän työnjako: osa jengistämme lähti hakemaan päivän sapsukoita ja tekemään täydennyshankintoja Jyväskylään, osa jäi paikalle huolehtimaan mitä moninaisimmista muista tehtävistä.

Me paikalle jääneet korjailimme klo 10.15 paikkeilla, heti palaverin päätyttyä, aamupalakamat pois pöydältä ja siivosimme sekä tiskasimme ne rojut, jotka eivät olleet kertakäyttöisiä.

Mieli paloi jo kovasti jaostokokoukseen, mutta varttitunnin piiputtelutauon jälkeen olikin kello jo n. 10.45 ja oli aika ryhtyä lounaan järjestämiseen.

Lounasjaosto aktiivisena

Sapuskanhakijoiden vielä ollessa matkalla katoimme pöytään muut krääsät: maidot, tarjottimet, servetit, ruokailuvälineet ja leikkelimme vihellellä leipää: tummaa ja vaaleata kunkin maun

tyytyksekseksi.

Ruoanhakijat saapuivat uscinkin varsin viimeingassa ja tulipalokiireinen sapuskan tarjollepano valmistui ensimmäisten ruokailijoiden jo malttamattomina kärkkyessä einestä.

Lounaan valvonta sisälsi taas nimien ja naamojen yhdistelyopiskelua sekä juuri saapuneitten naamojen nimiopiskelua kirjatessani lounasvieraitten ruokailussakäyntejä laskutusta varten. Näin se kuitenkin sujui helpommin kuin joka kerralla erikseen laskuttaen. Leipää leikattiin taas kuumeisesti lisää tarpeen mukaan ja kotikaljaa kaadettiin kanisterista pienempään tarjoiluastiaan. Siriuslaisten kurnivat vatsat saivat lohdutusta lounaasta muitten jo lähes syötyä n. klo 11.45.

Jaostokokoukset jatkuivat vieraittemme osalta leppoissa heinäkuun päivässä järjestäjien lopptellessa ateriansa ja ryhtyessään lounaan poiskorjaukseen ja siivoamiseen ja tiskaamiseen ja ...

Kaitsemista ja kahvinkeitämistä

Kello 13:n aikoihin oli taas tilaisuus valita mitä tekisi. Aikaahan oli nyt käytettävissä ruhtinaalliset parikymmentä minuuttia ennen kuin olisi ryhdyttävä päiväkahvituksen järjestämiseen. Ajattelinpa lyödä kaksi karpästä yhdellä iskulla ja poltella piipullisen jaostokokousta kuunnellen. Osallistujajoukkio oli kokoontunut rantaan grillin äärelle ja sinnepä teki myös minun mieleni. Keittiöstä lähdeyttäni huomasin kuitenkin, että alueelle oli saapunut muitakin vierailijoita, ja että Cygnuslaiset olivat jättäneet majoitustilojensa ovet auki tai

avaimet oviin. Koska tiesin monella olevan kalliitakin välineitä (ATK-laitteita ja havaintovälineitä ym.) mukana keräsin avaimet ovista ja toimitin ne asianosaisille.

Sytytellessäni sitten piippuani ja valmistautuessani kuuntelemaan jaostokokousta havaitsin crään osallistujan harhailevan levottomuuden rypyt otsallaan rantamaisemissa. Järjestävän seuran jäsenenä koin tietenkin vieraittemme huolet ominani ja kysyin asianosaiselta murheen syytä. Hänen alle kouluikäinen poikansa oli kadoksissa eikä pojan äitikään, joka siis myös oli paikalla, tiennyt vesselinsä maantieteellistä sijaintia!

Piippu taskuun ja etsimään. Kierrettyäni alueen erilaiset sopukat palasin rantaan grillille jo hieman levottomana, koska en ollut löytänyt kadonnutta poikalasta. Onneksemme vesseli oli kulkeutunut omia teitään vanhempiensa huostaan ja selvisimme pelkällä säikäh-

dyksellä.

Nyt olikin jo kiireesti lähdettävä kahvin ja teen keittopuuhin Jalon avuksi, sillä kello oli päässyt osoittamaan lukemia 13.35. Kattaukset kondikseen, pulanleikkuut jne. ja kahvihammasvaivaiset olivatkin jo paikalla. Tee-ihmiset joutuivat hieman odottelemaan, koska Marjoniemen kotitalousliesi ponnisteli vielä vedenkuumennuspuuhissaan.

Kello 14.20 siruslaiset rauhoittuivat kahvinsa ja teensä ääreen muitten osallistujien jatkaessa mielenkiintoisia (?) kokouksiaan.

Kahviasetukset pois klo 14.40:n paikkeilla, siivoamiset ja tiskaamiset ja ...

Maitoa ja leipää ei ollut viisasta haa- lia heti alkuunsa niin paljoa, että pilaantumisvaaraa olisi ollut, joten klo

15.00:n aikoihin lähti iskuryhmämme Uuraisille täydennysostoksille.

Paikalle jääneille siruslaisille tarjoutui nyt vihdoinkin tilaisuus kuunnella jaostokokousta n. tunnin verran, tai sitten vain hengähtää ja oikaista jalkansa ja uneksia siitä Cygnuksesta, jolloin joku muu hoitaa järjestelyt!

Päivällisjaosto toimii

Kello 16:n maissa oli alettava lämmittää päivällistä, joten kovin pitkiä nokosia tms. ei meille ressukoille suotu. Lämmittäminen tapahtui siten, että suuressa astiassa oleva keitto nostettiin aikaisemmin mainitulle kotitalousliedelle ja hidas, mutta perusteellinen kuumennus saattoi alkaa. Mahtavalla kauhalla hämmennettiin keittoa aika ajoin, jottei se olisi käynyt pohjaan.

Jaostokokoukset vietettiin useinmiten ulkona.

Oman pienen pikantin lisänsä touhailulle antoi se, että paikallinen vesijohtoverkosto oli mykkänä liiallisen kuivuuden takia! Vettä siis haettiin kaivolta ämpäreillä "kuin silloin ennen" ja tiskaamista varten se tietysti kuennettiin liedellä.

Sapuskat ja kattaukset olivat sitten taas kunnossa ja klo 17.00 päivällinen saattoi alkaa: nimiä ja naamoja kirjattiin ja opeteltiin taas runsaan puolentuntin ajan. Siriuslaiset söivät sitten taas jo totuttuun tapaan klo 17.30:n jälkeen muiden mullistaessa maailmaa jaostokokouksissa.

Kello 18:n aikoihin korjasimme pois lounaan, siivosimme, tiskasimme ...

Enää ilta ja yö ennen huomista

Iltaharrastuksina oli osallistujilla mm. lentopalloilua, pingistä, tikanheittoa, ongintaa ym. ja järjestäjät tietysti huolehtivat siitä, että kaikilla oli välineitä ja tietoa käynnissä olevista aktiiviteeteista.

Saunaan ryntäsivät naisvieraat klo 20.00 ja miehille aukeni hikisen paratiisin ovet naisten poistuttua klo 21.30:n aikoihin. Siriuslaiset tietysti huolehtivat siitä, että saunan uunissa oli puita, padassa ja sammioissa vettä ja hikipäisillä vierailta virvokkeita. Tässä vaiheessa tietysti joku daameistamme alkoi valittaa kahvihampaan kolotusta ja tietysti asia hoidettiin vieraittemme tyydytykseksi.

Puolenyön paikkeilla väkeä oli jo koontunut grillille tungokseen asti ja tulikin oli jonkun siriuslaisen toimesta saatu aikaiseksi. Makkarat ja virvokkeet hupenivat tummuvassa illassa lep-

poisan keskustelun myötä innokkaiden vieraittemme kupuihin. Sen verran taivas tummeni, että "instrumentalisti" kaivoivat kalustonsa tantereelle ja suuntasivat ne taivaalle. Jotain himmeää ja utuista näkyi ja sehän riitti tähän vuodenaikaan oikein mainiosti!

Kun viimeisetkin vieraamme olivat hiipineet majoihinsa, eikä meillä enää ollut muuta huolchtimista kuin grillinnympäryksen siivous ja päivän ruokaja kahvituskirjanpidon yhteenvedon tekeminen saatoimme mekin - ehkä jo hieman uupuneina, kellon lähennellessä jo neljää - asettaa herätyskellomme soimaan klo 7.30, jotta aamupala olisi valmiina siltä varalta, että joku osallistuja heräisi ajoissa ja olisi ohjelman mukaisesti nälkäinen klo 8.30.

Tässä siis kuvaus erään "mallipäivän" ohjelmasta järjestäjien kannalta katsoen. Tarinathan ovat tarinoita, mutta tässä tarinassa on eräs järkyttävä piirre - se on totta alusta loppuun saakka!

Seuraaviin Cygnuksiin osallistun, mikäli suinkin mahdollista, sillä silloin saan olla huolettomana järjestelyjen suhteen ja nauttia kaikesta tarjolla olevasta tiedosta, teestä ja tillilihasta!

(AN)

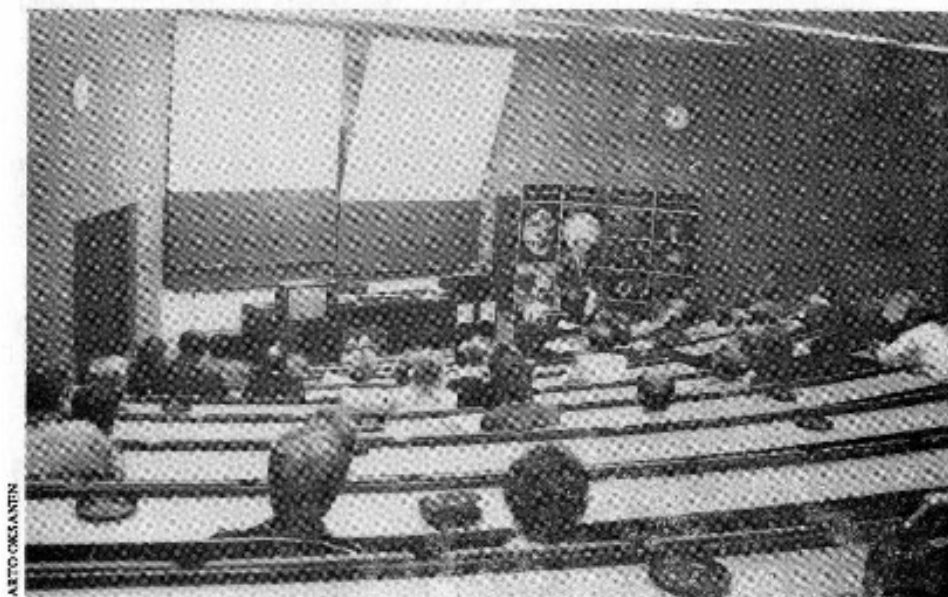
Tähtipäivät Joensuussa

Tämänvuotiset tähtipäivät annettiin Joensuun Seulasten järjestettäväksi, ilmeisesti ihmeemmin innostusta kyselemättä. Sikäli kuin tilannetta yhtään ymmärsin, joensuulaisten järjestäjäjoukko oli huima neljä henkilöä. Tällä joukolla oltiin saatu järjestettyä tähtipäiville tilat sekä jonkinlainen ohjelma - ei muuta. Tämänvuotisista tähtipäivistä jäikin heiman vaisu kuva, järjestelyissä oli pieniä puutteita kautta linjan. Ehkä joensuulaisten harrastajapohja on sen verran pieni, että isompaa järjestäjäjoukkoa ei saatu kokoon.

Tähtipäivät järjestettiin Joensuun yliopistolla, jossa pidetään jonkin verran myös tähtitieteen luentoja. Tämän

vuoksi on yliopistolle saatu oma tähtitorni, jota Seulasten jäsenetkin saavat käyttää. Tähtipäivän osanottajille oli järjestetty tilaisuus tutustua tähtitorniin, jos vain osasi vahtia tilaisuutta. Tilat olivat hyvät ja siistit, kuten yliopistolta odottaa saattaa. Havintolaitteena toimii 40 cm:n Cassegrain, joka hyvissä olosuhteissa olisi erinomainen laite. Valitettavasti yliopisto kuitenkin sijaitsee lähes keskellä kaupunkia, eli havainto-olosuhteet ovat onnettomat.

Yliopistolle oli järjestetty perinteinen harrastenäyttely, jonne oli kohtalaisen hyvin viitsitty tuoda materiaalia. Siriuskin oli omalla osastolla mukana vasta valmistuncilla postareilla sekä

Joensuun yliopisto tarjosi hienot puitteet tähtipäiville.

Aulis Koivusalo aurinkokelloineen.

yhdellä Jalon kaukoputkella. Näyttelyssä erityisesti erottautui joensuulaisten oma osasto, josta kävi ilmi innostus aurinkokelloihin; niitä oli esillä kaikki tyypit, joista olen ikinä kuullut ja muutama muukin! Lisäksi huomiota herätti Kvadrantti ry:n mahtavat Vixen-kiikarit, joita päästiin testaamaankin lauantai-iltana.

Luento-osuuksissa painottui selvästi ensi vuoden auringonpimennys; esitelmän lisäksi oli crityinen seminaari, jossa käsiteltiin ensi vuoden järjestelyjä. Neptunuskin oli hyvin esillä; Jukka Piironen kertoi tuoreimmat tiedot Voyager II:n ohilennosta, joskaan diakuvia emme päässeet näkemään, sillä niitä tähtitieteenlaitokselle ei vielä oltu saatu. Tähtipäivien parhaasta esitelmästä - tai ainakin hauskimmasta - vastasi järjestävän seuran Aulis Koivusalo aurin-

kokello -esitelmällään.

Päivät päätettiin normaaliin tapaan sunnuntai-iltapäivänä. Päätöstilaisuuden yhteydessä palkittiin kuluncena vuonna kunnostautuneita tähtitieteen harrastajia. Odotetusti yksi palkinto saatiin Jyväskylään, kun Jalo Ojanperä palkittiin aurinko-havainnoistaan parhaana uutena havaitsijana. Muitakin harrastajia palkittiin mm. Pekka Parvainen pitkäaikaisesta tähtiharrastuksesta.

Seuraavien tähtipäivien järjestäjä jäi tällä kertaa salaisuudeksi! Ursa jostain syystä jätti paljastamatta seuraavan järjestäjän, joten olisivatkohan ensi vuoden tähtipäivät Helsingissä, kuten käytävillä huhuttiin.

(MN)

Jalo Ojanperälle Stella Arktie -palkinto.

Juhani J. Korhonen 70 vuotta

Siriuksen kunniajäsen diplomi-insinööri Juhani J. Korhonen täytti 70 vuotta 25.7.1989. Haastattelimme perustajajäsentä ja ansiokasta puheenjohtajaa merkkipäivän jälkeen.

Mistä sait 'alkukipinän' tähtitieteen harrastamiseen?

Tähtitieteestä kiinnostuin jo ollessani koulupoika, jolloin lueskelin ahkerasti

Newcombin kirjaa tähtitieteestä (Tähti-maailma, toim.huom.). Tähtitaivasta tutkiskelin aluksi paljain silmin vaatimattoman tähtikartan avulla. Harrastus jäi sitten taka-alalle palaten paljon myöhemmin, kun näin Lauri Sirenin lehti-ilmoituksen. Viisikymmenluvun lopun Sputnik-lennnot vaikuttivat myös kovasti kiinnostuksen uudelleen viriämiseen.

Pidit usein esitelmää satelliiteista Siriuksen kokouksissa?

Kiinnostuin satelliittien radoista ja näkymisestä. Laitoin jopa sanomalehtiin ennusteita siitä, mistä ja mihin aikaan suuri yleisö voi niiden lentoa seurata. Satelliittien seuraaminen oli alkuaikoihin suurta huvia useiden ihmisten

keskuudessa. Joskus kesken Siriuksen kuukausikokouksen kävimme ulkona seuraamassa satelliitin lentoa laskemalani ajanhetkellä. Eräs tällainen teko-kuu oli erikoisen kirkas Echo I.

Miten osallistuit tähtitornimme suunnitteluun ja rakentamiseen?

Piirsin tähtitornin rakennuksen piirustukset. Vaikutin myös kaupungin suuntaan mm. tähtitornin tien linjauksesta ja auraamisesta talvisin.

Kuinka sinusta tuli Siriuksen puheenjohtaja.

Toimin yhdistyksen perustamisesta saakka varapuheenjohtajana. Kun tri Valovirta muutti sitten Helsinkiin niin jouduin puheenjohtajaksi. Alkuvuosina kerroin siriuksen kokouksissa mm. tähtitieteeseen liittyviä asioita vanhoista allakoista. Myöhemmin luennoin Siriuksen järjestämällä tähtitieteen alkeet kurssilla, joka kesti koko talven.

Omistatko oman kaukoputken?

Omia laitteita on vain prismakiikari. Käytin paljon myös Siriuksen Zuilto kaukoputkea. Osallistuin tornilla tähtinäytäntöjen pitoon yhdessä Valovirran kanssa.

Kiitoksia haastattelusta. Toivomme näkevämmesi sinua joukossamme jatkossa yhtä aktiivisena kuin tähänkin saakka.

(JO)

Auringonpistos auringonpilkkuihin

Viimeaikoina on puhuttu ja kirjoitettu paljon ensi kesän täydellisestä auringonpimennyksestä, näytelmä joka 45-vuoden odotuksen jälkeen uusitaan maassamme. Oikeastaan pitäisi laatia laki, joka velvoittaisi jokaisen kynnelkykenevän pakolla osallistumaan tämän harvinaisen luonnonilmiön seuraamiseen. Edellistä perusteltakoon sillä, että seuraava vastaava tapahtuma sattuu maassamme vasta 2100-luvulla. Leikki sikseen, säiden ja ilmojen säätäjähän saattaa nimittäin olla asiasta kokonaan eri mieltä, ja evätä meiltä koko scenearion. Toinen varmasti yhtä mahtava luonnonnäytelmä, joka liittyy myös Aurinkoon on parhaillaan tapahtuva maksimaalinen auringonpilkkujen näyttäytyminen Auringon pinnalla. Tästä tosin ei suuren yleisön keskuudessa puhuta ja kirjoiteta yhtä mahtavin otsikoin kuin edellämäinitusta asiasta. Pari uutiskynnyksen ylittävää tapahtumaa on kuitenkin päässyt hiljattain julkisuuteen, kun Auringon aktiivisuus on singonut avaruuteen ns. flare-purkauksen johdosta suuret määrät materiaansa. Kyseinen purkaus näkyy ja kuuluu maassa asti muutaman päivän kuluttua tapahtumasta. Näkyminen ilmenee yleensä mahtavina revontulina ja kuuluminen kiusallisen mahtavina radiohäiriöinä viestiliikenteessä.

Itse kiinnostuin Auringosta ja sen ilmiöistä ensikerran edellisen aktiivisuusmaksimin aikoihin, eli noin 11-vuotta sitten. Havainnot joita tein sil-

määräisesti prismakiikarilla, jonka objektiivilinsien etumukset olin verhoillut mustilla negatiivifilmin pyöröillä, jäivät laatikon pohjalle.

Uusi aktiivisuusjakso auringossa sai uuden pistoksen auringonpilkkujen havainnointiin ja nyt älysin hyödyntää myös tornimme sopivaa laitteistoa. Havaintotulokset lähetin Ursaan Jari Mäkiselle, joka on Ursan aurinkojaoston puuhämies. Ursan kautta havaintotulokset menevät myös maamme rajojen ulkopuolelle, ja niinpä minunkin havaintoni kulkeutuivat hollantilaisen Jan Jostin kautta saksanmaalle herralle nimeltä Walter Diehl. Länsisaksalaiset

JALO OJANPEKA

Aurinkoa havaitaan projisoimalla kuva okulaarista valkoiselle levyille.

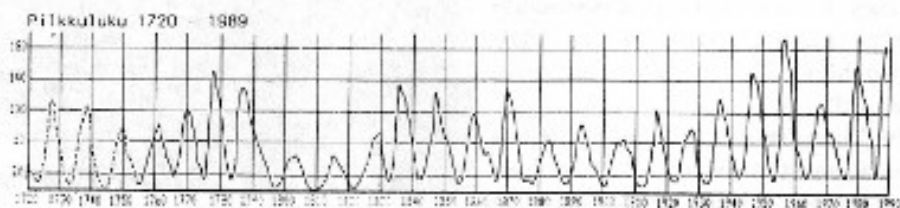
harrastajat ovat erityisesti perehtyneet Auringon havaitsemiseen ns. SONNE-ryhmässä. Walter Diehl, joka vetää kansainvälistä ryhmää nimeltään Daily Maps of the Sun by SONNE Observers eli lyhemmin DMSSO kokoaa ympäri maapallon saapuvat aurikohavainnot ns. päivittäiskarttaan. Tähän ryhmään kuuluu parikymmentä harrastajaa noin kymmenestä maasta ja viimeksi minut kutsuttiin ystävällisesti liittymään heidän seuraansa. Moisesta kunnia en kehdannut kieltäytyä ja niinpä lähetän auringonpilkkuhavaintoni keran kuussa suoraan Wezlariin Länsi-Saksaan. Cygnus-89 päivillä Uraisilla kuulin, että toinenkin suomalainen on kutsuttu ryhmään, nimittäin Sami Lukkari Vantaalta.

Viime kesä onkin ollut erinomaisen hyvä aurinkohavaintokesä, niinkuin muistatte olemme saaneet nauttia runsaasti Auringostamme. Havaintoja kerätykin runsaasti kevät- ja kesäkuukausina. Talviaikaan siirtyminen toi mukanaan sen ongelman, että arkipäivisin päivätystani palatessa, Aurinko on puiden takana eivätkä havainnot onnis-

tu. Koko tähtitorninmärkeä ei sentään voi parturoida puilta. Talviaikaan siis odotan kuumeisesti, että olisi aurinkoisia viikonloppuja, mutta toistaiseksi toiveeni ovat valuneet hiekkaan tai oikeammin pilviin. Harmittava takaisku sen vuoksi, että pilkkumaksimin ennustetaan tapahtuvan aivan vuoden 1990 alkupuolella. Jotkut tietolähteet ovat tosin sitä mieltä, että maksimi olisi jo sivuutettu. No aikahan sen näyttää. Joka tapauksessa tästä maksimista on tulossa kaikkien aikojen mahtavimpia.

Miksi vain minä, siellä odottaa putket havaitsijaansa, eikä mikään estä myös muita tekemästä pilkkuhavaintoja. Tärkeää se olisi varsinkin arkipäivisin kun minä ja moni muukin on työn tai muun vastaavan sairauden vuoksi estyneitä. Yksityiskohtaiset aurikohavainto-ohjeet löytyvät mm. Ursan Tähdet 1990 vuosikirjasta (tilausohjeet toisaalla tässä lehdessä) tai Tähtitieteen harrastajan käsikirjasta 2. Käytännön opastusta saa myös allekirjoittaneelta. Siis mars matkaan, ei kun Aurinkoon!

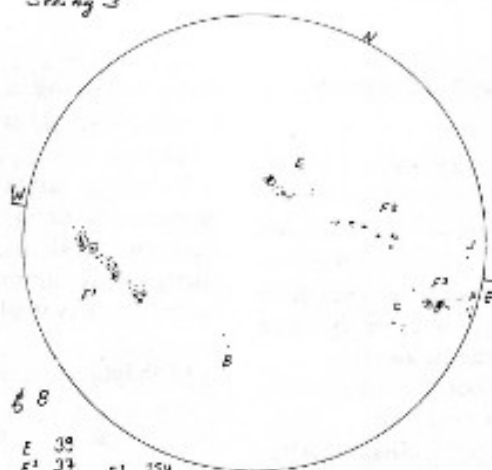
(JO)

Pilkkukäyri alkaen vuodesta 1720. Yksitoistavuotisen jakson vaihtelu näkyy kuviosta hyvin.

Sunspots
1340 UT
Seeing 3

7.9.1989 Jyväskylä
Leo Aarnanen

68

E	38		
F1	39	F1	154
C	1	B	2
F2	31		
J	1		
D	5		

F 277 R 357

7.9.-89

F F 39

B F 20

7.9.-89

F 39

J 51

F 31

F D 55

F1 F 154

C F 8

Jäsenlehtemme avainasemassa

Valkoinen kääpiö-lehti on saanut sijansa peruskoulujen opetusohjelmassa. Jyväskylän kaupungin peruskoulun yleisopetuksen opetussuunnitelma, jonka on laatinut koululautakunta vuodelle 1987, mainitsee oppiainneiden fysiikka ja kemia yhteydessä seuraavaa:

Oppiaines tähtitiede: paikallisen tähtitieteen yhdistyksen esittely.

Pedagogisia vihjeitä: Sirius-, Alfa- (Kinnula) tähtitornit.

Valkoinen kääpiö-lehti ja Tähdet ja Avaruus-lehti. (Huomaa järjestys!)

(Jyväskylän kaupungin koululautakunta/opetussuunnitelma)

☆ ☆ ☆

Muistatko milloin ensimmäiset vesselit kävivät Kuussa?

Vuonna 1969, heinäkuun 21. päivänä kello 4.56 Suomen aikaa herra Neil Armstrong teki sen historiallisen loikan, joka hänen kuolemattoman lausahduksensa mukaan oli "pieni askel ihmiselle, suuri harppaus ihmiskunnalle."

Hieman myöhemmin laskeutui myös mister Edwin Aldrin moduulista kuun pinnalle ja yhdessä astronautit aloittivat tiiviin, runsaat kaksi tuntia kestäneen työrupeamansa. Astronautit mm. kerä-

sivät ensilennollaan 22 kg kuukiviä ja kuuperänäytteitä sekä ottivat runsaasti valokuvia.

Kaksikymmentä vuotta sitten tapahtuneesta "Kuunvaltauksesta" oli myös Suomen televisiossa heti tuoreeltaan lähetys, jota varmastikin silloiset kuuhullut seurasivat silmä tarkkana.

(Tähdet ja Avaruus 3/89 & AN)

☆ ☆ ☆

Quayle haluaa Marsiin

Yhdysvaltain varapresidentti Dan Quayle, joka johtaa Valkoisen talon avaruusneuvostoa, aikoo sanomalehtitietojen mukaan ehdottaa siirtokunnan perustamista Kuuhun ja miehitetyn lennon järjestämistä Marsiin vuonna 2010. Yhdysvaltojen pitäisi Quaylen mukaan kehittää yhtä merkittävä ja kunnianhimoinen avaruusohjelma kuin John F. Kennedyn aikana, jolloin vuonna 1969 laskeuduttiin Kuuhun.

(Helsingin Sanomat 14.7.1989)

☆ ☆ ☆

Tieto-Finlandia palkintojen joukossa tähtitiedettä!

Pekka Teerikorven ja Mauri Valtosen todella kiehtova teos Kosmos - maailmamme muuttuva kuva sai ansaitusti huomiota Tieto-Finlandia "olympialaisissa". Kyseinen teos sijoittui viiden parhaaksi valitun tietoteoksen joukkoon. Kultamitalin - noin kuvitteellisesti - vei Erik Tawaststjernan mittava, viisiosainen Sibeliuksen biografia.

Palkittu tähtitieteen teos antaa kuvan maailmankaikkeudestamme kiehtovalta ja mukaansatempaavalla tavalla ja haastaa lukijansa miettimään asioita. Lue kyseinen teos ja muodosta oma mielipiteesi.

(Tähdet ja Avaruus 3/89 & AN)

☆ ☆ ☆

Jupiterin vyö katelissa

Syksyn kuluessa on maailmalta kantautunut tieto, että Jupiterin eteläinen ekvaattorivyö on kadonnut. Kaksi ekvaattorivyötä ovat olleet Jupiterin helpoiten havaittava pinnanmuoto, ne ovat näkyneet pienelläkin kaukoputkella helposti. Nyt Jupiterin ollessa erittäin hyvin havaittavissa kannattaa tilanteen kehittymistä itse kunkin seurata.

(Sky & Telescope, Oct. 1989)

☆ ☆ ☆

Komeetta Okazaki-Levy-Rudenko 1989r

Taivaalla viiletää jälleen uusi komeetta, joka on löytynyt 25.8.1989. Komeettan on ennustettu tulevan melko kirkkaaksi (mag 4.2). Pырstötähti on näkyvissä marraskuussa Pohjankruunun ja Karhunvartijan välillä, tarkemmat koordinaatit ovat tornilla tai saatavissa toimituksen jäseniltä.

(Ursa minor 5/1989)

☆ ☆ ☆

Aarre Kellomäki 50 vuotta

Yksi suomalaisen tähtiharrastuksen johtotähdistä tamperelainen Aarre Kellomäki täytti 50 vuotta 2.10.1989. Jo yli neljäkymmentä vuotta tähtitiedettä harrastanut Kellomäki on esitelmöinyt useita kertoja myös Siriuksen kokouksissa. ☆ ☆ ☆

Halutaan vuokrata!

Seuramme sihteeri haluaa vuokrata yksion tai kaksion Jyväskylästä, mielellään läheltä keskustaa.

Soita iltaisin puh. (941) 281 864 Markku Nyfeltille.

Tähtitornin siivoustalkoot 11.5.1989

Perinteiset siivoustalkoot, tapahtuma toukokuussa joka vuonna - jonka nimi muutetaan heti, kun parempi keksitään - veti tänä vuonna ennätysellisen vähän väkeä tähtitornillemme torstaina 11.5.-89.

Syitä väen puutteeseen mietittiin jo tieteenkin paikan päällä ja vaihtoehtoina osallistujapulaan arveltiin mm. seuraavia syitä:

- aikaisemmin päivällä esiintyneet sadekuurot (ilta olikin sitten lähes pilvetön ja aurinkoinen)

- asiasta tiedotettiin lehtemme Valokoinen kääpiö numero 2/89 pääkirjoituksessa (cikä takakannessa, kuten yleensä. Takakannen nielaisi kokonaisuudessaan tiedotus kevätretkestä Heureka-tiedekeskukseen)

- haravoiden puute jäsenistömme varustevalikoimasta (ilmoituksessa kehoitettiin mm. ottamaan haravat mukaan, ja kukas se nyt ilman kehtaisi...)

- ajankohta oli sopimaton (nyt keskellä viikkoa, ennen viikonloppua, yleensä lauantaina) jne.

Puoli seitsemän aikoihin kyscisenä torstai-iltana oli tähtitornillemme saapunut, yksin kappalein lukien, kuusi aikuista ja kaksi lasta. Varusteina kyseisellä iskujoukolla oli yksi kottikärry (Antti Maukosen) ja yksi harava (olisikohan sekin ollut Antin?). Koska joku älypää oli nähnyt todella suuren vaivan kuskata tornimme juurelle muutaman säkillisen vanhoja tiiliä, muodostui niiden toimittaminen läheiseen maakuoppaan suurimman ponnistuksen innok-

ALEXANDER NOVIS

kaille siivoustalkoolaisille. Se ainoa harava, joka oli läsnä, näytti tekevän selvää jälkeä ympäristöstä Antii Maukosen tukevissa käsissä. Tähtitornin siivouksesta huolehti - jo perinteisesti - Markku Nyfelt.

Pilvien väistyttyä ei puheenjohtajamme Jalo Ojanperä malttanut millään olla havaitsematta Aurinkoa - tauti, joka onneksemme häneen on iskenyt ja jonka vuoksi meillä on kansainvälisestikin yksi merkittävä auringon havaitsija. Hänen kokemuksistaan saimme myös me muut paikalla olleet nauttia ihmetellessämme mm. auringonpilkkuja, joita hän heijasti pääkaukoputken läpi valkealle alustalle (mepä nähtiin, tepä ette!).

Siivoustalkoeseen toi kansainvälisyyttä kaksi kiinalaista miestä, jotka osuivat tornillemme tuona mielenkiintoisena torstai-iltana. Heille näytti Alexander Nives taivaalla möllöttävää kuun puolikasta, johon esitykseen "kaukaiset vieraamme" olivat perin tyytyväisiä. Kiinalaiset olivat kiinnostuneita monista seuraamme liittyvistä asioista. Markku Nyfelt ja Alexander Nives vastailivat vieraittemme kysymyksiin parhaan taitonsa mukaan - kiinankielimme puutteellisuuden vuoksi jouduimme silloin tällöin englanninkielen sokkeloihin - mutta lopulta kaikki sittenkin selvisi - luultavasti! Vieraitamme kiinnosti mm. se, kuka omistaa tähtitornimme ja sen laitteet. Heille oli pienoinen yllätys, että ne ovat seuran omaisuutta (eikä valtion tai puolueen!). Pienenä erikoisuutena voimme pitää sitä, että tähtitornin vieraskirjassamme on kiinankielistä tekstiä, sillä - luulta-

ALEXANDER NIVES

vasti puheenjohtajamme toimesta - kiinalaisille vieraillemme toimitettiin mitä pikimmin tähtitornimme vieraskirja, johon he kirjoittivat nimensä sekä kiinaksi että "ihmisten kielellä". (Ompa siellä käynyt lisääkin kiinalaisia syksyn mittaan, sana on varmaan kiertänyt Jyväskylän kiinalaisväestön keskuudessa. Toim. huom.)

Varsin vähäisen siivouksen jälkeen alkoi oikeastaan tilaisuuden pääasia, ainakin pienten osallistujien Aapo ja Ero Niveksen miclestä - nimittäin makkaran paisto. Seuramme omistama grilli kuumeni "tähtitieteellisen" nopeasti Markku Nyfeltin toimesta (muillakin saatoi olla osuutta asiaan). Vähälukuinen, mutta sitäkin nälkäisempi talkoojoukko nautti illan päätteksi herkullisen grilliaterian lämpimän aurinkoisessa toukokuun illassa. Olisitpa siellä ollut sinäkin - no, ehkä ensi vuonna?

(AN)

Arktos ulkoapäin katsottuna

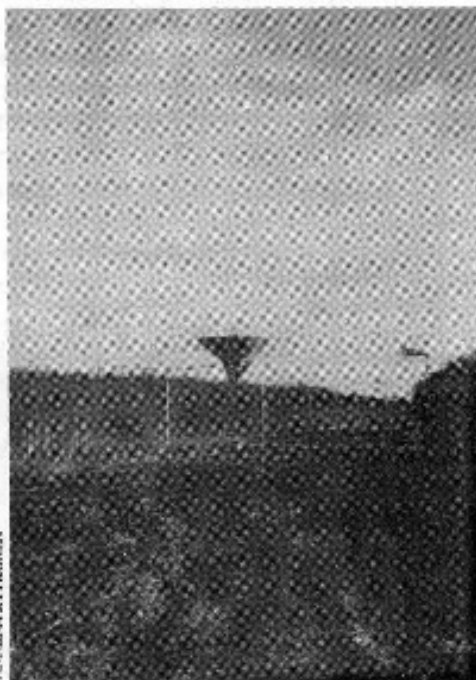
Kuukauden pituisella visiitilläni Oulun alueelle, en paljon ehtinyt kaupungin elämään tutustua, mutta sain sentään jonkinlaisen käsityksen paikallisesta tähtiyhdistyksestä Arktoksesta. Arktos on jäsenmääränsä puolesta suunnilleen samankokoinen seura kuin Sirius eli jäseniä on noin 150, mutta nuoria heistä on suhteellisesti paljon suurempi osuus kuin Sirkuksessa.

Historiasta voisi mainita, että yhdistys perustettiin vuonna 1962 paljolti Oulun yliopiston aloitteesta, 1966 hankittiin ensimmäinen peilikaukoputki ja 1968 valmistui tähtitorni Puolivälänkankaalle.

Kävin tutustumassa pj. Juha Tervaskannon kanssa Puolivälänkankaan tähtitorniin pian Ouluun tuloni jälkeen. Jokainen Oulun ohitustietä pitkin kulunut on varmasti kiinnittänyt huomiota suureen vesi- ja näkötorniin, jonka päällä on pieni kupu. Tämä kupu on huone, jossa on sivustalla puupöytä ja himmentämätön sähkölamppu, ja keskellä näkökötä Celestron 8 jalustallaan. Aika tyhjältä se tuntui Rihlaperän tornimme tavaraskamelskaan verrattuna, mutta ihmiset ainakin pääsevät sisälle kompastelematta. Näkyvyys joka suuntaan on ainakin esteetön eikä arktoslaisten ole taatusti tarvinnut silpoa lähiseudun puita matalalla olevien kohteiden edestä pois. Toisaalta vesitornin päällisestä sijainnista on haittaa: kaupungin omistamaan näkötorniin arktoslaisilla ei ole lupa olla useita avaimia, joten tähtihaar-

rastajan itsenäinen torninkäyttö on vaikeaa. Toinen haittapuoli on sijainti keskellä n. 100000 hengen asutusta eli valosaastetta riittää (muiden saasteiden lisäksi). Nykyään tornia käytetään lähinnä yleisönäytöksiin ja osallistuminen niihin on ollut kuulema aktiivista.

Muunmuassa em. haittatekijöiden vuoksi on Arktos juuri rakentanut uuden tähtitornin Paavolaan, noin 50 km Oulusta (lyhyt matka sielläpäin). Uutta tornia on tarkoitus käyttää valokuvaukseen ja ym. tarkempiin havaintoihin, mutta myös yleisötoimintaan. 40 cm:n

ANNINA RYTKÖNEN

Puolivälänkankaan tähtitorni on vesitornin katolla.

Newton -kaukoputken hankkiminen Paavolaan on suunnitteilla.

Valitettavasti minulla ei ollut tilaisuutta tutustua Paavolan tähtitorniin eikä yhdistyksen muuhun toimintaan käytännössä, mutta toiminta on aivan tyyppillistä tähtitieteellisen yhdistyksen toimintaa. Kuukausikokouksia pidetään Oulun eteläosassa sijaitsevassa nuorisotalossa ja asiantuntevia esitelmiä niihin saadaan helposti paikalliselta yliopiston tähtitieteenlaitokselta. Muutenkin yhteistyö ko. laitoksen kanssa on ollut aktiivista. Kirjakokoelma on aikaisemmin ollut aika huono, mutta Kari Kailan tekemien lahjoitusten jälkeen se on aivan esittelykelpoinen.

Todella hyödyllisen tuntuinen ja ihmisiä tavoittava toimintamuoto on työväenopiston tähtitieteen kurssi, joka on pyörinyt Oulussa jo pari vuotta.

Minusta Arktos on tehokkaan ja toimivan tuntuinen tähtiyhdistys, jonka kaikessa toiminnassa yritetään pitää tasoa korkealla. Toisaalta toiminta tuntuisi vähän liiankin organisoidulta ja esim. Nova-lehden huippuasiallisia artikkeleita lukiessa tuli hieman ikävä Valkoisen kääpiön persoonallisia juttuja. Mutta kaikkia (niitä monia) Jyväskyläästä Ouluun muuttavia Sirkuksen jäseniä kehoitan vilpittömästi tutustumaan ja osallistumaan Arktoksen toimintaan.

Annina Rytkönen

hetimonex[®]

pikapaino- ja kopioipiste

Kauppakatu 14

Jyväskylä

☎ 212 044

Viisi vuosikymmentä hyvää työtä

50K

1 9 3 9 - 1 9 8 9

KERROSTYÖ OY

Puistokatu 3 A, 40100 Jyväskylä
puh. 941-619 541

Loppuvuoden kirjatarjouksemme:

Ajankohtaista kirjallisuutta auringonpimennyksestä siriuslaisille erikoishintaan syksyn yhteistilauksessa:

Kakkuri - Oja - Anttila: Auringonpimennykset

Suomalaiset asiantuntijat kertovat suurelle yleisölle auringonpimennysten historiasta ja merkityksestä ja antavat käytännön neuvoja pimennysten seuraamiseksi, mm. pimennyksen katsomisesta ja kuvaamisesta.

Ovh: 110,- nyt siriuslaisille vain 79,-

Tähdet 1990, toim. Seppo Linnaluoto ja Markus Hotakainen

Jokaisen tähtiharrastajan vuotuinen perusteos, joka tänä vuonna sisältää erityisen pimennysliitteen. Muuna aineistona edellisvuosien tapaan tähtitaivaskatsauksia, karttoja ja havainto-ohjeita planeetoista, Auringosta, tähdistä, kuusta ja tähdenlennoista. Ennätysmäärä sivuja: 104. Tänä vuonna myös värikannet.

Ovh: 35,- nyt siriuslaisille vain 27,-

Pimennyskartta

Maanmittaushallitus ja Ursa ovat yhdessä tehneet kartan pimennysvyöhykkeestä. Pöytäkartta on Autopilijan tiekartan eteläosa, johon on merkitty vyöhykkeen tarkka kulku. Tekstiosassa perustiedot pimennyksestä suomeksi, ruotsiksi, saksaksi ja englanniksi.

Ovh: 40,- nyt siriuslaisille vain 37,-

Maksa kirjat suoraan Siriuksen postisiirtotilille TA 1440326 ja merkitse tilisiirtolomakkeelle tilaamasi tuotteet sekä oma puhelinnumerosi kirjojen toimittamista varten.

Maksa ostoksesi marraskuun loppuun mennessä, niin varmistat mukanaolosi yhteistilauksessa.

Lisätietoja tilauksesta antaa tarvittaessa Alexander Nives puh. 616 710.

Kelit

Lauha ja pilvinen talvi

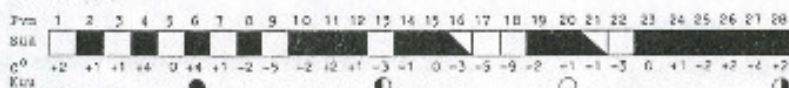
Tammikuun ensimmäisen päivän ilta alkoi -19 asteen kirpeällä pakkasella.

Seuraavan päivän iltalämpötila oli pari astetta plussan puolella. Talven lauhasta säästä kertoo jotain se tosiasia, että koko lopputalvena lämpötila ei laskenut iltaisin alle kymmenen pakkasasteen. Laskekaapa muuten vain monenako iltana lämpötila oli plussan puolella. Koko talven kylmin päivä sattui olemaan Joulupäivä. Pilvisten iltojen lukumäärät vastaavat likimain

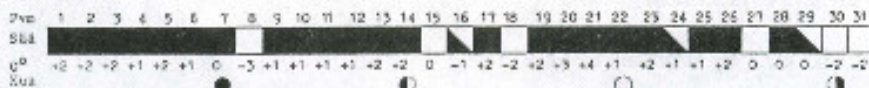
edellisen talven lukemia. Joko nämä pari viimeistä leutoa ja pilvistä talvea enteilee kasvihuoneilmaston alkua, sen vasta aika näyttää. Kuluva syksy on niinkään ollut leuto ja suhteellisen pilvinen. Selkeitä ja muutenkin erinomaisia tähtiharrastusiltoja saamme varmasti odotella aina siihen saakka kunnes ilmat kunnolla vaihtuvat talvisemmiksi. Kelien suhteen olemme varmasti oppineet elämään jatkuvasti paremman toivossa - mikäpääs siinä - toivossahan on hyvä... jne.

(JO)

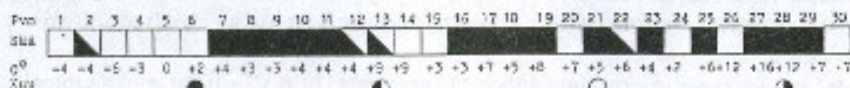
Seinikuu 1989

Maaliskuu 1989

Huhtikuu 1989

Vasta-alkaja? Vai vanha tekijä?
**VÄLINEET SAAT
INSTRUSTA**

RET-45

Peilikaukoputki, polttoväli 900 mm.

1.875,-

CT-30

Peilikaukoputki, polttoväli 600 mm.

1.295,-

6831

Linsikaukoputki, polttoväli 300 mm.

595,-

PANDORA

Kiikari, 76x50.

365,-

KOTIPLANETAARIO

Kattoon heijasteittava tähtitaivas,
kartat ja selostava kasetti.

140,-

Jyväskylässä: Instrumentarium Oy
Kauppakatu 18
puh: (941) 614406

c/o Markku Nylén
Kasakoppyrstö 6 B 16
40340 Jyväskylä

Talven tähtinäytännöt

Tähtitorni on vanhan tavan mukaan avoinna selkeinä tähtikirkkaina sunnuntai-iltoina klo 19-21 maaliskuun loppuun saakka kaikille jäsenille sekä yleisölle. Tämän talven ainoa planeetta, jota pääsemme tutkailemaan, on erityisen loistavasti näkyvä jättiläisplaneetta Jupiter. Lisäksi muina kohteina ovat Kuu, tähtisumut ja -joukot. Marraskuun aikana seuraamme myös hienoa pyrstötähteä Okazaki-Levy-Rudenko 1989r.

Peilikaukoputki käsityönä

Tiesitkö että voit valmistaa kelvollisen kaukoputken aivan itse. Kilpisen tähtikerhossa saat opastusta sekä peilinhionnassa että putken muiden osien valmistamisessa. Kerho kokoontuu maanantai-iltaisain Kilpisen koululla klo 18.00, eikä edellytä aikaisempaa kokemusta tai Siriuksen jäsenyyttä. Kerhon ohjaajana toimii Jalo Ojanperä. Tarkemmat ohjeet saat puh 254982. Soittele.